

(Garay költeményeit németre) fordítja Aigner Lajos külföldön tartózkodó hazánkja. Több vers már megjelent elszórvan a németországi lapokban. Az első, száz költeményt tartalmazó füzet szeptember 1-én jelenik meg.

(Jótekonyság.) Abrudbányáról, — mely lelkes város már a múlt hóban a szűkölködők javára 59 főt s 9 db. aranyat jövedelmező előadást rendezett ottani munkálatok gyermekek által, — a jótekonyság újabb jelét tapasztaljuk, a mennyiben ott az említett első előadást e hó 3-ikán egy második, már nem gyermekek, hanem nagyobb koruak által rendezett színi előadás követte, mely alkalommal Kisfaludy Károly „Szeget szeggel” és „Három egyszerre” című egy felvonásos vígjátékai kerültek színre, közben szavalásokkal fűszerezve. Hogy a közönség az ügyet mily meleg partfogásban részelték, kitűnik abból, miszerint sokan két-háromszoros — sőt némelyek ötszörös bementidit is fizettek. Ezen előadás összes jövedelme: 104 forint volt bankjegyekben, továbbá 4 darab arany és 12 darab ezüst ft., az ezüst pénz 12 kr. aróval beváltván és a kiadások: 28 ft. és 8 kr. levonván, maradt tiszta jövedelem 89 ft. és 4 darab arany, melyek közül az előbbi egy magát megvezetni nem akaró 90 forintra egészítette ki. Ez összeget szerkesztőségünköz beküldték kézhezjuttatás végett, mint az „Adakozások” rovatában látható. Szép részvétőkért az illetőknek adjon az öntudat bő jutalmat.

(Egy zongoraművésze végpercei.) A közönség elhunyt Travník, ki mint zongoraművész és zeneszerző, jó nevet hagyott maga után s a magyar zene terjesztésében nagy érdemmel bírt, művészi hivatásának följegyzésére méltó jelenséget adta. Végpercei felé arca egészen átszellemlé, s miután egy darabig figyelt s hallgatózott volna, érzése s szavakban tört ki: „Oh, de szép hangokat hallok, ez mennyi zene, adjatok kópapírt, hadd írjam le e dalt.” S midőn már meghalt, a halott arcán az utolsó érzés kifejezése sugárzott.

(Rablási kísérlet.) Győrött, mint az ottani lap írja, a múlt héten a hatóság egy rablócsoporthoz jött nyomába, mely már huzamos idő óta egy helybeli szabómesternék házába akart törni s ott, a gazdának távollétében, rablási szándékát végrehajtani. Mindig gördült valaki akadályul merénylők elé, s midőn az már sikerült volna, egyik cimborájuk, egy 16 éves ifjú, magába szállva, a dolgot a városi rendőrségnél följelenté s a jó madarak hurokra kerültek.

(A pesti takarékpénztár) múlt évi üzletforgalmának kimutatása megjelent. E szerint a szép virágzásnak örvendő egylet múlt évi összes forgalma volt 24,393,801 ft. 83 kr. A készpénzmaradvány volt 1863. dec. 31. 154,501 ft. 50 kr. A mérleg és vagyonkimutatás szerint a vagyon, valamint a teher, 12,176,429 ft. 55 kr. Az 1863-ki összes jövedelem 714,609 ft. 95 kr. a tiszta jövedelem 81,043 ft. 92 kr. Jótékony és közönségre adományozott e mindig bőkezűen adakozó intézet a múlt év folytán 19,477 ft. 44 kr. s 1847-től mostanáig mindössze 93552 ft. 11 kr.

(Kárpátjai görög kath. irodalmi társulat) van keletkezében Ungvárott, mely legfelsőbb helyen is jóvágyást nyert. Ezen a munkácsi és eperjesi gör.-kath. püspökök védnösége alatt alakult egyletnek — állítólag — feladata leendő iskolai s egyéb közhasznú épületes könyvek és képek kiadása s terjesztése, valamint ruthen és magyar nyelven szerkesztendő folyóiratok kiadása által a nevezett két püspökség gör.-kath. vallás lakosságának szellemi és erkölcsi művelődését előmozdítani.

(Halálhíradás.) Garay János édesanyja, született Walter Zsuzsanna, e hó 9-kén élete 76-dik évében elhunyt. Béke hamvaival!

(Halálhíradás.) Steiger, szül. Jászay Apollonia, a történetíró Jászay Pál egyik rokona, e hó 8-án élté 48-ik évében elhunyt. Hamvait 10-én tették örök nyugalomra. Béke poraira!

(Cafélat gyandant) az aknasugatagi bányanagytól a következő sorokat veszszük: „A V. U. 12-ik számában P. Szathmáry ur a „Tízta bölcsője” című utirajzban Aknasugatagról sok szép és érdekes jellemvonást közöl, melyért a hálás elismerést méltán kiérdemelte; azonban, — talán hamis adatok nyomán, — becses művébe pár oly kifejezést csúsztatott, mely a becsületes s erkölcsi hírére büszke nép önértéket mélyen sértette, — különösen „a nőnek tulajdonos kedv-csapongása s könyelműsége, míg férjéek az düláthalan földgyomrában dolgoznak.” A ki Sugatagot nem futólag utazta át, de 18 év óta tanulmányozta, mint én, — szent meggyőződéssel állíthatja, hogy tisztább erkölcsi nép nem található Máramaros bércei közt, s ha van, csak hozzá hasonló lehet. A mi a „bigót vallásosságot” illeti: igaz buzgó, jámbor, áhítatos nép, de nem rajongó, nem türelmetlen s a többi hitfelekezettűekkel egyetértésben él.”

(Adakozások.) A Vasárnapi Ujság szerkesztőségéhez múlt héten beküldött: Tancsics Mihály családja számára: Egy névtelen 5 ft.

Az alföldi szűkölködők számára: Abrudbányáról egy apr. 3-án rendezett munkálati előadás tiszta jövedelme Szentmártoni Kálmán által 90 ft. és 4 db. cs. arany (A m. gazdaszonyok egyletének adatott át). Az eddigi közlésekkel együtt begyűlt e ezútra a V. U. szerkesztőségénél összesen 2253 ft. 20 kr. 150 frank és 65 db. cs. arany.

Nemzeti színház.

Péntek, apr. 8. „A csacska nők.” Francia vígjáték 3 felv. Ford. Feleki.

Szombat, apr. 9. „Faust.” Opera 5 felv. Zenéjét szerző Gounod.

Vasárnap, apr. 10. „Esmeralda.” Ballet 4 felv. Zenéjét írta Puqua Caesar. Couqui k. a. mint vendég.

Hétfő, apr. 11. „Az élet színpalotája.” Vig. 4 felv. Közönség nagyon csekély számmal.

Kedd, apr. 12. „Szerelmes ördög.” Ballet 5 felv. Zenéjét szerzte Doppler Ferencz.

Szerda, apr. 13. „Esmeralda.” Ballet 4 felv. Zenéjét szerze Puqua Caesar.

Csütörtök, apr. 14. „Lalla Roukh.” Regényes opera 2 felvonásban.

Budai népszínház.

April 8. A városi hatóság meghagyása folytán a színház zárva volt.

April 9. „Molière élete és halála.” Dráma 4 felvonásban.

April 10—12. „Az ördög pillúli.” Nagy bohózat 3 szakaszban.

April 13. „Vid és a pogányhitű magyarok.” Dráma 3 felv. Irta Szilgietti.

April 14. „Az ördög pillúli.” Nagy bohózat 3 felvonásban.

Szerkesztői mondanivaló.

7130. Hermankut. Bármi jó indulattal viseltessünk is a mű tárgya iránt, a kiválóan prózai felfogás és előadás teljesen megköti kezünket s lehetlenné teszi a kiadást. Csak egy szikrája volna benne a költői melegségnek! Mást várunk e gyárból.

7131. Szőlőföldemen. Folyékony előadás, de az utánzás nagyon kézzel fogható jeleivel. Az ily sokszor megénekelt tárgyak némi új alakításra tartnak igényt.

7132. Sokféleleg tarháza. A kuszált kézirat kibetűzése herculesi feladat. Miért az a nagy takarékosság a papírossal, melyen egy körömfeketőnyi tér sincs hagyva sem a szerző keresztbe írt, utólagos jegyzeteinek, sem későbbi, netalán szükségessé vált módosításoknak? Nagyobb papírossal ajánlunk.

7133. Sárospatak. Olvasó-társaság. A levelben kifejezett kívánatot nem értjük. Világosan kérjük kiírni, hogy mit küldjön a kiadóhivatal?

7134. Bécs. E. A. A cikkek elejét vettük, kérjük folytatását és befejezését. Régebbi hajtásának teljesülte iránt rendelkezünk.

7135. Makó. B-y. A küldött rajznak hasznát reméljük vehetni. A tárgy közérdekű. Köszönjük.

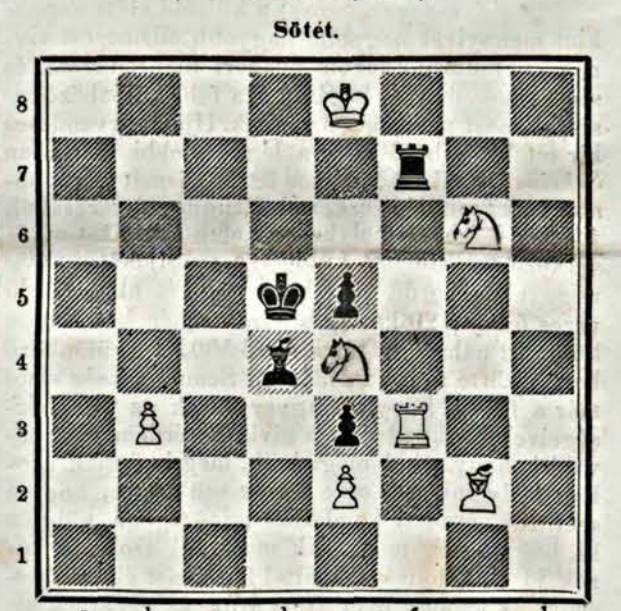
7136. Királyi. Sz. B. A baráti szózatnak nagyon megörültünk és teljes szívvel és szíveséggel viszonzozuk. Hanem, fájdalom, a barátságunk is vannak határai, egy szerkesztő irányában Azt az óriási névsort a mi hitalapunk meg nem bírja, hacsak még egyszer annyival meg nem toldjuk. Azután a közlés dicsősége azon lapot illeti, a melyhez a pénz beküldött. Mindenestre pedig nagyon örvendünk azon ténynek, hogy a gümörgeyi lelkes nők felhívására oly sokan adakoztak az alföldi inségek számára, hogy az adakozók névsorát ki se bírjuk nyomtatni.

2137. Ny. . . . . a. Miután én azt kívánja, hogy „ily feltett dolog melet, a hogy magam ide írom, így akarom az egész Osztrákbi birodalomban az újságban magamat bélyeg beiktatás alatt kihirdetnem” — ime itt közöljük változatlanul az eredeti fogalmazványt:

Hirdetmény. Tisztelettel alol irni Gazdakodó Tiszt Ispány ez előtt N. Meltóság Grofoknál Kondízióban volt s van szerentsem magamat be mutatni az T. z. Urak elibe és ezel értesitem magamat hogy sziveskedik az legjob meg elégedve befejezni s meg mutatni hogy kel galdokdni s akar mely időben anár kib- a vagy nagyobb gazdakodást el vádalom és akarhova levél által meghívára előmutató N Meltóság Grofomtól valo bizonyítványim pontosan szemilyesen megjelenek s maradok alazatos Tisztelettel N. B. Gazdatiszt Ispány.

SAKKJÁTÉK.

225. sz. feladvány. — Szalay Sándortól (Körös-Ladányban).

Világos indul, s 4-ik lépésre matot mond.

A 220-dik számú feladvány megfejtése. (Bankos Károlytól K.-Sz.-Miklóson).

Világos. Sötét. Világos. Sötét. 1. f3-f4 f5-e4:A) 1. . . . . d8-e2; 2. Vh3-f5 g6-f5: 2. d2-d3+ Kc4-d5 3. Fe2-h5 tetsz. sz. 3. He4-f6+ Kd5-e6 4. Fh5-f7+mat. 4. Vh3-e3+mat.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fülöp József. Pécsen: Rittkay János. — Mooson: Radványi Vilmos. — Budán: Medgyesi Odón. — Bajmokon: Weisz Fülöp. — Debreczenben: Zagva Imre. — Nagy-Várados: Pál Rezső. — Eperjesen: Róth Kálmán. — Pesten: Cselkő György. — Verbőcsön: Nagyidai Ferencz. — Nagy-Emőken: F. P. J.

TARTALOM.

Simon Vincze (arckép). R. K. — Dal a gólyáról. Sáska Róbert. — A Tízta bölcsője (folytatás, képpel). P. Szathmáry Károly. — Öngyilkosság (vége). Szeberényi Lajos. — Londoni tolvajok (vége). Dr. Tükés. — Szirák és az ottani sirbolt (két képpel). Zombory G. — A Drágfilyak igazi czimere. Nagy Idón. — Egyveleg. — Tarház: Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedés. — Közintézetek, egyletek. — Közlekedés. — Mi újság? — Nemzeti színház. — Budai népszínház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Felölös szerkesztő Pákh Albert. (Lak. magyar-utca 1. sz.)

Table with columns for dates and events. Title: HETI NAPTÁR. Columns: Ho-és hetinap, Katholikus és Protestáns naptár, Görög-orosz naptár, Izraeliták naptára, Nap-hossza, Hold-hossza. Rows: April 17 (Vasár), April 18 (Hétfő), April 19 (Kedd), April 20 (Szerda), April 21 (Csüt.), April 22 (Pént.), April 23 (Szomb).

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatja Landerer és Heckenast, egyetem-utca 4. szám alatt Pesten, 1864.

Előzetési feltételek 1864-dik évre: A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. Fél évre 5 ft. Csoupan Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csoupan Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Lángh Ignác.

(1812—1864.)

A fővárosi körökben s az ország egy nagy részében, hol a nevet, melyet ime leirtunk, ismerték, régen nem okozott egyes esemény oly megdöbbenő hatást, mint a múlt hónap utolsó napjai egyikén azon hir, hogy Lángh Ignác, kedélyének egyik elborult, sötét percében önként vetett véget életének, azon életnek, mely a milyen szép és sikerdus volt eddigi folyamában, épen oly nagyszerű reményekre jogosította barátait, tisztelőit a jövőre nézve. A fájdalmas részvét, melyet e hir mindennütt költött, annál inkább fokozódott azoknál, a kik tudták, hogy az élte delég alig ért férfiuln egy szeplőtelen hazafiai jellem, egy országos ügyvédi tekintély, s a legnemesebb emberi tulajdonok szállottak sirba.

Amaz elismert szép állás, melyet Lángh Ignác a magyar ügyvédi kar élén s a társadalomban elfoglalt, szintén csak hosszú munka és küzdés árán volt elérhető; de a legsikamlósabb pályák egyikén is lett érve a nélkül, hogy a férfiúi jellem tisztaságát csak legkisebb szennnyolt is érintette volna. Szomorú kötelességet teljesítünk (bár minél későbbben került volna erre a sor!), midőn e tevékeny, közhasznú élet egyes mozzanatait, e példás jellem egyes vonásait az emlékezet számára megőrizni iparkodunk.

Lángh Ignác 1841 táján meghalálózván, May ügyvéd 1841 táján meghalálózván,

LÁNGH IGNÁCZ

Lángh Ignác 1812. év július 31-én született Győrött polgári rendű szüléktől. — Az elemi és gymnazialis iskolákat elvégzvé, a cziszterczita rend tagjai közé lépett s a novitiatust Zir-czen töltötte. A bölcsészeti tanulmányokat is meg mint e rend tagja végezte 1829-ben Egerben. De ekkor a rend sorából kilép-ven, az első évi jogi tanulmányot még Egerben, a második évet Győrött végezte. A kik ezen időből emlékeznek rá, beszélik, hogy tanulótársai között tehetőség és szorgalom dolgában mindig a legelső egyike volt; különösen kiemelik kiváló hajlamát a matematikai tudományokra s feltünő.

Lángh Ignác önállólag kezdett működni s bár a kezdet minden nehézségeivel kellett évekig küzdenie, nem egy kitintetés érte már ügyvédsége első éveiben. Mindenekelőtt a báró Oroczy-család választotta táblai ügyvédnek, ezt követte nemsokára a Wenkheim-család. E két család, mely legelőször volt

iránta figyelemmel és érdeklél, Lángh Ignácban a leghűbb barátot, érdekeinek legerélyesebb, legértelmesebb képviselőjét és hálás tisztelőjét birta élete végperceig. A nevezett két család példáját több, idő folytán több főrangú család követte s Lángh Ignác mindinkább országos hírtívő való ügyvédi irodájában keresték és találták jog-ügyeik képviselését a gr. Hunyadyak, gr. Draskovichok, gr. Zichyek, gr. Baththyányak, gr. Károlyiak, gr. Keglevichok, hg. Pálly stb. — Valóban egész sora a legtekinélyesebb földbirtokos családoknak hazánkban.

Körülbelül Lángh Ignác önálló ügyvédi pályájának kezdetével esik össze a váltótörvény behozatala hazánkban. Egy nálunk eddig ismeretlen, új pálya nyílt az ügyvédeknek a foglalkozásra és keresetre, de egyuttal egy sikamlós, veszélyes ut is, mely a pénzhajászat nyílt és rejtett övényeivel átszőve, gyakran tevé próbára a jellem szilárdságát és lón az ingatag járásuaknak, egyseseknek és családoknak megrontója. Lángh Ignác ügyvédi működéséről szólnán, meg kell emlitenünk, hogy ő mindig ellenszenvvel viseltetett minden váltó-üzlet iránt, s váltó-ügyekkel nem foglalkozott soha, sem akkor, midőn még a szegénység kényerét ette, sem akkor, midőn anyagi körülményei jobbra fordulván, a jóllét és vagyon kellemeit már megízlelte. „Oly magas szellemű, oly ritka anyagból készült ügyvéd volt ő — mondá Tóth Lőrincz a fellelte tartott emlékezésében — a milyenből miniszterek s legfőbb törvény-széki bírák lesznek.”

Ügyvédi foglalkozásán kívül és a mellett egyes időközökben még más téreken is láttuk működni, hol szintén értelmiségének és jellemének bizonyágaival találkozunk. Egy ideig mint hírlapíró is működött. Név szerint az 1841-ben keletkezett „Pesti Hírlap”-nak több éven át egyik buzgó munkatársa volt.

A porosz oktatásügy s gazdasági tanintézetek. *)

Minden nemzetnek megvan a maga sajátos kiváló szellemi hajlama, az e szerinti törekvési iránya s munkássági tere. A protestáns Németország s ennek körében főleg Porosz- és Szászország a felvilágosodott népnevelés fő-hazájának, valódi példány-országának nevezhető. Ez országok népiskolái, fokozatos- és szak-tanintézetek, az általános nevelés és tanügy rendezésének mintaképeül tekinthetők. — Nincs itt a lakosság-nak olyan osztálya, melynek tanítása és oktatása iránt a legalkalmas tanintézetekről gondoskodva nem volna; ezekben megszerezheti mindenki a leendő vagy követendő életpályához megkívánt ismereteket, előkészítő tudományokat.

Hogy a népnevelés északi Németországban oly tiszta lát- és légkörben mozog, az onnan származik, mivel ott a népnevelésnek nem a szellem-szibbasztó tudatlanság erősítése, és a népségnek lelki sötétséggel való behálózása a feladata és intézője, hanem főleg a józan felvilágosodásra, s az állampolgároknak életfeladataikhoz képest szükséges gyakorlati és tárgyilagos józan ismeretek megszerzésére szolgáló módok és alkalmak: minthogy az állam jól képzett, s ezáltal vagyonszálló állapotú állampolgárokat igyekszik nevelni.

A népnevelésnél minden tanintézetnél legfőbb kellék: hogy alkalmas jó tanárok vezessék s kezeljék. A német nemzet fiainak épen a tanárkodásra van kiváló szerencsés természeti hajlamuk, buzgó belsőztöniük, sőt azt mondhatni, szinte *dühös szenvedélyök*; ők minden áron civilizálni és oktatni törekvesnek, s ezért van aztán, hogy egy országban sincs annyi kitűnő tanító s tanár, annyi sikeres köziskola s magán-nevelő-intézet, mint Németországban. Itt a míg egyfelől könnyen és feles számmal találkoznak alkalmas egyének, a kik a tanításra képzettséggel, hivatással, hajlammal, s békétiréssel bírnak, — arra jó módjuk s módszerük van; másfelől a növendék-fiataliságban is erős mértékben bennerejlik a tanulási vágy, szemlélődési ösztön; és erősen tanulékony s fogékony az ész-képző ismeretek elsajátítására, szóval az egész német nemzetben kölcsönösen nagy a tanítási és tanulási hajlam és szenvedély.

*) Mutatvány *Családi Ottó* „Üti emléklapok és utazási kézikönyv” című munkája I. kötetéből.

Legtöbb népnel s országokban épen azért megy oly rémitő s kifárasztó nehezen a népnevelés, s a sok áldozatkészség mellett is azért oly sikertelen, mert a helyes tanítók minél ritkábbak, s a növendékek a tanulásra minél kevésbé fogékonyak.

Németországban feleslegesen sok és ezek közt elég sok alkalmas egyén vállalkozik, s képi magát a tanítói pályára; ezek vagy köziskolákban, vagy magán-tanintézetek ál-

hogy ifjaink közül kevés vállalkozik tanítói pályára, mert tanítási buzgalommal, hajlammal, s békétiréssel nem bírnak; s ez az egyik főok arra nézve is, hogy a gyermekek a tanulásra minél kevésbé fogékonyak.

Messze vezetne, ha mindazon német tanintézetekről, melyeket meglátogattam, részletesen megemlékezném; csak az iskolák s a növendékek feltűnő nagy számát említem meg, s a nevezetesebb iskolákat főleg azért sorolom elő, hogy utazó hazámfiak azok létezését tudván, öntetszésük szerint intézhessék azok közt látogatásukat.

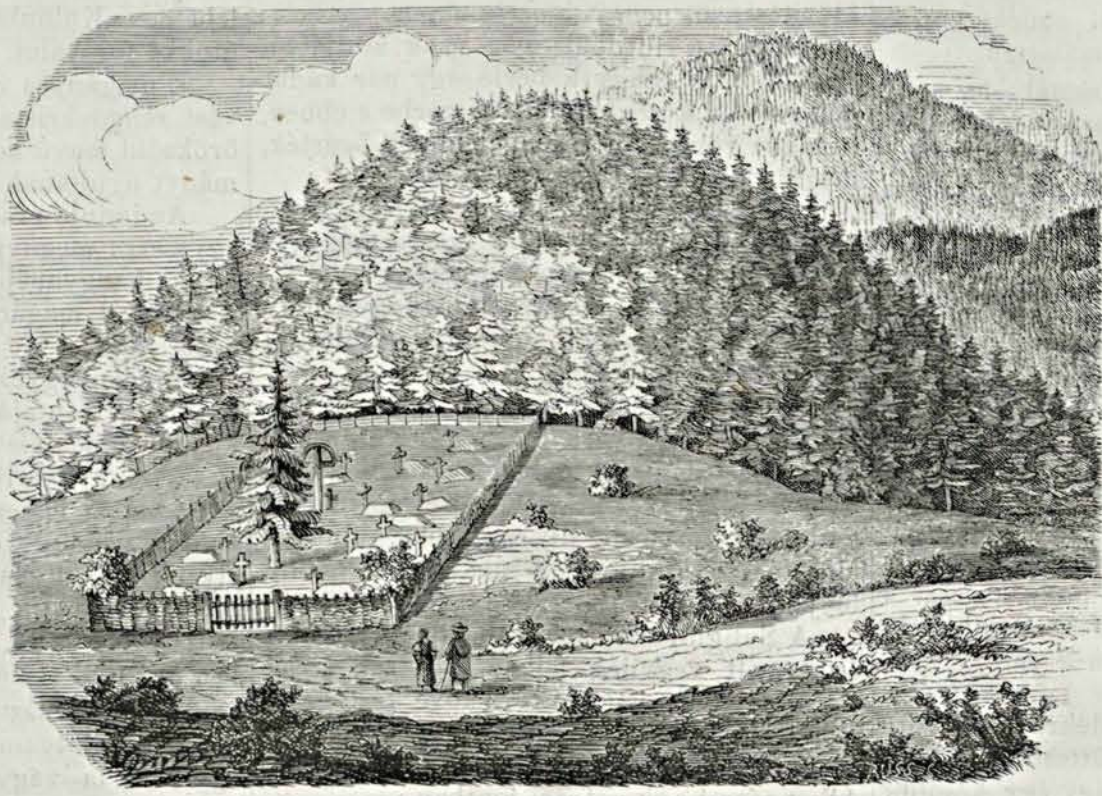
A berlini lapok értesítései szerint, Németországban 25 egyetem van 1450 tanárral, s 20,000 tanulóval; 370 gimnázium s lyceum, igen nagyszámú latin s egyéb tudós iskola szolgáltat előkészítési oktatást a tudományos pályához. — 125 tanító-képzőben 500 tanár 6000 ifjat oktat néptanítói pályára, és ezek közül évenként 1600 lép ki, képezdei pályáját bevégezve és a vizsgát letéve. A közép-osztály, — az úgynevezett kereskedők s iparosok részére 500 gimnázium, 4260 tanárral, 75,000 ifjunak; és 400 ipariskola, 2000 tanárral, 40,000 növendéknek képzéséről gondoskodik. — Az elemi népoktatás körül 62,000 népiskolában 63 ezer háromszáz tanító foglalkozik 6 milliónál szaporább számú gyermekek tanításával. Ezenkívül van még a számos műgyermek, művészeti iskola, stb. — Berlinből magából a következő adatokat közölhetem az oktatásügyre nézve.

Berlin minden részében szétszórtva mintegy 35 *kisdedővő-intézet* van.

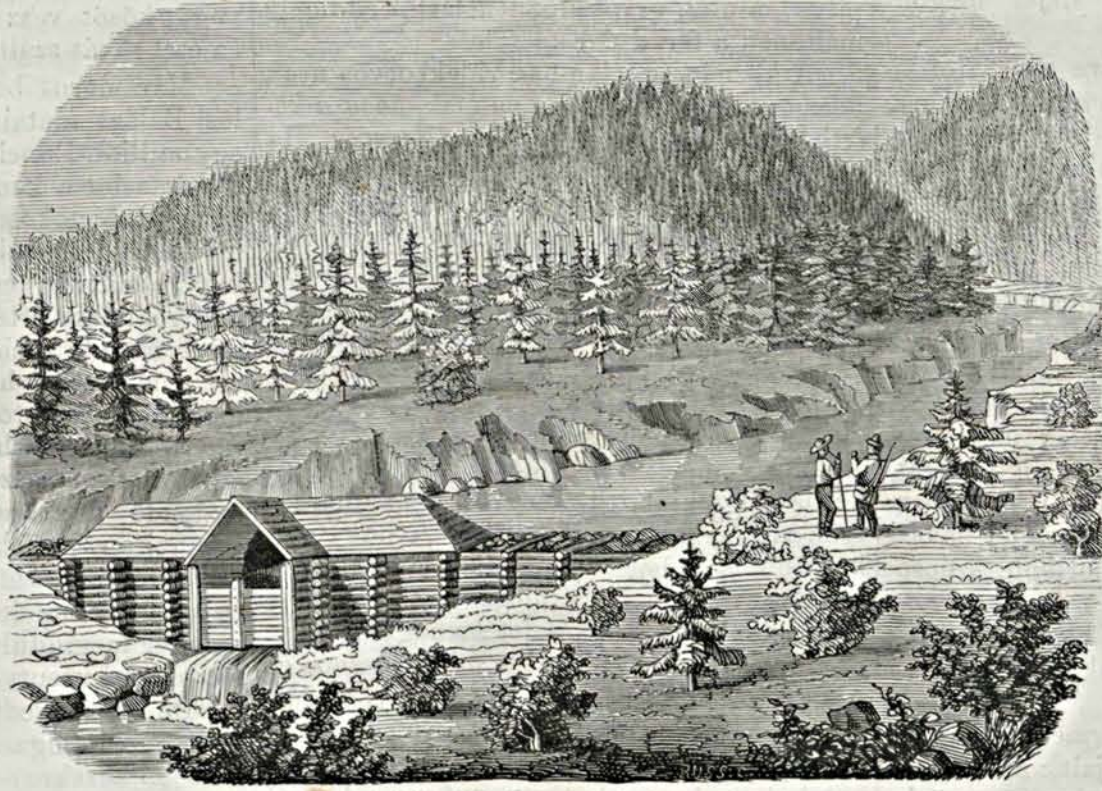
A nyilvános elemi iskolák száma 70-nél szaporább, s ezek az állam, vagy a város, vagy az egyes felekezetek költségén tartanak fenn.

Ezekután következnek: a *polgári, közép, felsőbb és szakiskolák*; nevezetesen: 6 közép-és felsőbb fiú-iskola, 6 reáltanoda, 7 gimnázium, 9 árvaház, 9 leány-iskola, 6 felsőbb leánytanoda, 9 vasárnapi, 8 vasárnapi szabad iskola sat. van. Különösen megem-

lítendő az *elhagyott gyermekek javító intézet*, s a *gyermekgondviselő-leányokat, dajkaleányokat képező intézet*. Ezen köz költségén tartott tanintézeteken kívül: még 120 mindenféle *magán-vállalati iskola* s nevelő-intézet működik a fiú- és leánygyermekképzése körül, több vagy kevesebb tanostályokra, sőt a szaktudományokra is kiterjeszkedve. Ezen magánvállalatoknak is a nyilvános iskolák szabályzatai szerint kell

A fajnai falunál temető. — (Lásd „A Tisza bölcsője” című czikket.)

A visszavölgyi zargát. — (Lásd „A Tisza bölcsője” című czikket.)

egyetemen a *magán-tanárok óraszámra* díjt szedhetnek hallgatóiktól felolvasásai-kért.

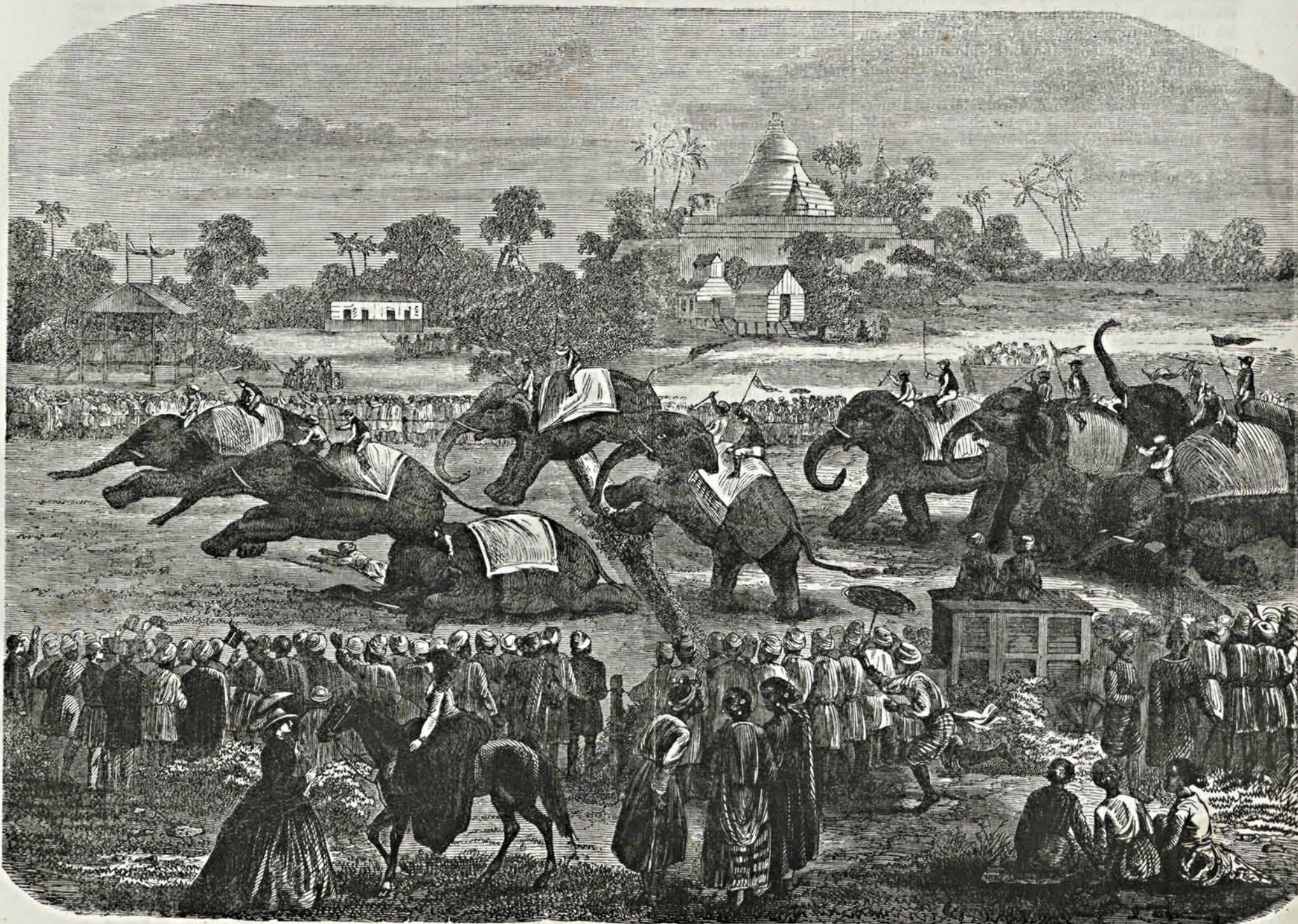
Ez okon nem csodálhatni, ha a németek tanítási buzgalma következtében, az ő észlelyesen kormányzott tartományaikban, annyi sok a jó tanító, és a sikeresen működő iskola.

A magyar népnevelés javuló gyarapodásánál épen az a legkegyetlenebb akadály,

szervezve lenniök; s ugyanazon iskolai hatóságok felügyelete s kormányzása alatt állanak. Én a porosz népnevelés elismert kitűnő sikerét, nem az iskolai hatóságok s intézmények szigorú rendszerességének, hanem annak tulajdonítom: hogy itt nagyon sok jó tanító válik, a ki feladatát alaposan felfogja, és annak akar is, tud is helyesen és teljes szenvedélytel megfélelni. Az egész országban 56 tanító-képezde van, melyekben évenként 2500 növendék készül a néptanítói nehéző pályára, s minden évben 800 lép ki mint kész tanító. Bizonyosan Európa egy nagyobb államában sem szánja magát annyi jóra való s szakismeretileg kiképzett ifju azon rögzös s kiapadhatlan türelmet igénylő és soha igazán meg nem jutalmazható ta-

mányos és szellemi önálló irányától nem rettegnek. A tanulók száma 2000 körül szokott lenni, a tanárok pedig mostanság 168; ezek közt: 50 rendes, 42 rendkívüli, 60 magántanár van stb.; az utóbbiak tanóradij szedhetése mellett tartanak felolvasásokat.

A porosz iskola-rendszernek az legnagyobb érdeme, hogy általa a nép minden osztályáról gondoskodva van. Az iskolázható gyermekek száma 2,650,000 körül lehet; — ezek számára van: 24,800 elemi iskola 32,900 tanító és tanítónéval, és legalább 2,592,000 gyermek jár *valóságos* iskolába. E szerint egy tanítóra csak 80 gyermek oktatása esik, és 100 iskolahallgató közül 15 is alig marad ki az iskolából. (Folytatás következik.)

Elefánt-verseny Indiában.

Elefánt-verseny Indiában.

Sokan irylik az angoloktól a kincsekben oly gazdag India birtokát; de ez a kincses ország valóságos börtöne, kínzója azoknak, kiket a sors ott lakni és uralkodni kárhoztatott, s az ottani angolok a hatalom polezáról is régi ködös hazajobba vissza-visszasóhajtoznak. Indiában rendszeresen vagy nagyon forró, vagy igen nedves időjárás uralkodik, s e forróság vagy nedvesség egyaránt unalmas és egészségtelen. — Ha előbb nem, tizenkét év múlva, rendszeren minden angol tiszt vagy hivatalnok ott hagyja Indiát, vagy ha vissza nem tér, rövid idő múlva áldozatul esik. A visszatérők kincseket hoznak ugyan magukkal, de azokért egészségüket s egész életboldogságukat hagyták cserében, a mit többé semmi áron nem vásárolhatnak vissza.

Az unalmas napokon természetes, hogy minden módon iparkodnak keresni szórakozást, s az angol természet, régi hazája szokásaihoz, szerven-

gelyehez híven, Indiába is átültette a versenyeket, minthogy azonban a majmok, kigyók és tigrisek honában jóra való lovak nem tenyészenek, végre a versenyt India lovaival: az elefántokkal kísérlet-ték meg. Indiában szelidítik, tanítják s minden lehető módon fölhasználják az elefántot, még a hadseregnél is, hol annak a lovasság és tűzesség egyaránt nagy hasznát veszi. A bennszülött marabut annyira érti e tanulékony állat idomítását, hogy azt minden finom apróságra betanítja, s ez okos állat, mely minden durva vagy könnyű munkára egyaránt fogékony, miért ne tanulná meg a versenyt futást is?

Rangun határszéli város tisztjei, a mult nyáron csakugyan egy nagy elefánt-versenyt rendeztek.

A tér, melyet befutni kellett, körülbelöl egy mérföld hosszúságu volt, három különböző akadályal ellátva. Hogy az elefántoknak a győzelem ne legyen könnyű, a szabad futást két jó ma-

nitói pályára: mert annyi szellemi képzettséggel, kitarító munkássággal és fárasztó napimunkával mindenik államban nagyobb anyagi előmenetelre és rangosabb állásra számíthat és tehet szert.

Berlin felsőbb tanintézetek közt, főképp az egyetem, építész-iskola és ipartanoda érdemelnek figyelmet s látogatást kitűnő tanáraikért és segédeszközeikért. — Az egyetem csak 1810-ben alapítottott, a mikor Poroszország a halléi egyetemet elvesztette. Jeles szerkezetét kiválólag *Humboldt Vilmos* tevékenységének s magas látókörű szellemének köszönheti. Jelenleg a leghiresebb tudósokkal és legkitűnőbb tanárokkal díszeskedhet főiskola, mert ezek kiválasztása és meghívásánál sem az anyagi áldozatot nem sajnálják, sem az egyéniségek tud-

gas korlát s egy negyedfél lábnyi mély s 7 láb széles árok gátolta. Az egymásközt fogadó tisztek jockey-öltözeten s zászlóval kezökben, elefántaik hátán foglaltak helyet, míg az elefántok kormányzására egy egy bennszülött marabut az elefánt nyakára ült, kezében korbács helyett vasveszort tartva. Nagy sokaság özőnlötte el a nézőtér, míg egy trombitászóra, mely a jeladást képezte, 20 elefánt kelt versenyre egymással. A sikon elég gyorsan s minden baj nélkül futottak, de már az első akadálynál egy pár elvesztette az egyensúlyt, s fölhengeredett. Legmulatságosabb volt a helyzet az árok átugratásánál. A nehéz állatok az ugráshoz nem lévén szokva, közülök néhány egyenesen az árokba zuhant, lovagját messze hajtván hátról. Utódés, kék folt, és nevetés volt elég, s így a főcél el volt érve. Az árkot csak egyetlen elefánt ugorta tisztességesen keresztül, mely azután az első díjat csakugyan megkapta.

*(Olaszkör lesz Sellyén.) A mint bennünket tudósítanak, Trencsénmegye felsővidékén, Zsolna városban, Magyarország ezen legvégsőbb, Lengyelhon, Morvaország és Szilázia határszélei közé ékelt helyen is megzúndult a magyar nyelv, de ezuttal nemcsak magán-körben, hol különben is él, hanem a színpadon, honnan tán mióta magyar lakja e hazát, eddig még nem hangzott. A czél a nyomorban sínlódó alföldi testvérek gyámolítása volt, s e vidék, dacára majdnem közmondással vált szeregségének, fillereivel tevékenyen hozzájárult, megmutatandó, hogy elszigeteltsége dacára, hazafiáságban és jótékony-ságban nem marad hátra. Az ezeme U. P. házánál pendült meg s különösen a házi asszony buzgalma folytán működő társulat alakult, mely e hó 3-án a szülőföld meglett vendéglői teremben szép sikerrel adta elő Szigeti, Vén bakancsosát. Az előadás tiszta jövedelme 500 ft. volt, mely tekintélyt össze a pesti kenyérszótó bizottság rendelkezése alá bocsátott. Az előadásban résztvettek: Udramszky Péter, Izerva Sándor, H. Zs. fényképező Jegr alatt Simonyi Antal lefizetett 35 ft.

*(Magyar színi előadás Zsolnán.) A mint bennünket tudósítanak, Trencsénmegye felsővidékén, Zsolna városban, Magyarország ezen legvégsőbb, Lengyelhon, Morvaország és Szilázia határszélei közé ékelt helyen is megzúndult a magyar nyelv, de ezuttal nemcsak magán-körben, hol különben is él, hanem a színpadon, honnan tán mióta magyar lakja e hazát, eddig még nem hangzott. A czél a nyomorban sínlódó alföldi testvérek gyámolítása volt, s e vidék, dacára majdnem közmondással vált szeregségének, fillereivel tevékenyen hozzájárult, megmutatandó, hogy elszigeteltsége dacára, hazafiáságban és jótékony-ságban nem marad hátra. Az ezeme U. P. házánál pendült meg s különösen a házi asszony buzgalma folytán működő társulat alakult, mely e hó 3-án a szülőföld meglett vendéglői teremben szép sikerrel adta elő Szigeti, Vén bakancsosát. Az előadás tiszta jövedelme 500 ft. volt, mely tekintélyt össze a pesti kenyérszótó bizottság rendelkezése alá bocsátott. Az előadásban résztvettek: Udramszky Péter, Izerva Sándor, H. Zs. fényképező Jegr alatt Simonyi Antal lefizetett 35 ft.

*(Olaszkör lesz Sellyén.) A mint bennünket tudósítanak, Trencsénmegye felsővidékén, Zsolna városban, Magyarország ezen legvégsőbb, Lengyelhon, Morvaország és Szilázia határszélei közé ékelt helyen is megzúndult a magyar nyelv, de ezuttal nemcsak magán-körben, hol különben is él, hanem a színpadon, honnan tán mióta magyar lakja e hazát, eddig még nem hangzott. A czél a nyomorban sínlódó alföldi testvérek gyámolítása volt, s e vidék, dacára majdnem közmondással vált szeregségének, fillereivel tevékenyen hozzájárult, megmutatandó, hogy elszigeteltsége dacára, hazafiáságban és jótékony-ságban nem marad hátra. Az ezeme U. P. házánál pendült meg s különösen a házi asszony buzgalma folytán működő társulat alakult, mely e hó 3-án a szülőföld meglett vendéglői teremben szép sikerrel adta elő Szigeti, Vén bakancsosát. Az előadás tiszta jövedelme 500 ft. volt, mely tekintélyt össze a pesti kenyérszótó bizottság rendelkezése alá bocsátott. Az előadásban résztvettek: Udramszky Péter, Izerva Sándor, H. Zs. fényképező Jegr alatt Simonyi Antal lefizetett 35 ft.

*(Magyar színi előadás Zsolnán.) A mint bennünket tudósítanak, Trencsénmegye felsővidékén, Zsolna városban, Magyarország ezen legvégsőbb, Lengyelhon, Morvaország és Szilázia határszélei közé ékelt helyen is megzúndult a magyar nyelv, de ezuttal nemcsak magán-körben, hol különben is él, hanem a színpadon, honnan tán mióta magyar lakja e hazát, eddig még nem hangzott. A czél a nyomorban sínlódó alföldi testvérek gyámolítása volt, s e vidék, dacára majdnem közmondással vált szeregségének, fillereivel tevékenyen hozzájárult, megmutatandó, hogy elszigeteltsége dacára, hazafiáságban és jótékony-ságban nem marad hátra. Az ezeme U. P. házánál pendült meg s különösen a házi asszony buzgalma folytán működő társulat alakult, mely e hó 3-án a szülőföld meglett vendéglői teremben szép sikerrel adta elő Szigeti, Vén bakancsosát. Az előadás tiszta jövedelme 500 ft. volt, mely tekintélyt össze a pesti kenyérszótó bizottság rendelkezése alá bocsátott. Az előadásban résztvettek: Udramszky Péter, Izerva Sándor, H. Zs. fényképező Jegr alatt Simonyi Antal lefizetett 35 ft.

Nemzeti színház.

Péntek, április 15. „A nagyanya.“ Dráma 5 felv. Szombat, apr. 16. „Bánk bán.“ Opera 3 felv. Zenéjét szerző Erkel F. A czimszeret Ceresa énekelt, elegendő sikerrel. Melindát Pauliné személyesítette. Vasárnap, apr. 17. „A feleskei notárius.“ Bohózat 4 felv. Irta Gaál József. Hétfő, apr. 18. „A kisértes.“ Francia színmű 4 felv. Feuilleton Octav után ford. Radnótfáy. Kedd, apr. 19. „Az elvaros bál.“ Opera, zenéje Verditől. Szerda, apr. 20. „A gályarab.“ Színmű 5 szakaszban. Hugo V. regénye után írta Némethy Gy. Csütörtök, apr. 21. „Borgia Lucretia.“ opera 3 felv.

Budai népszínház.

Apr. 11-12. A színház zárva volt. Apr. 13-20. „Cancán a törvényesség előtt.“ Bohózat 3 felvonásban. Szövege Rajkaitól. Zenéjét szerző Jakobi. Apr. 21. „A csikós.“ népszínmű 3 szakaszban Szigligetitől. Benne két újonnan szerződött tag lépett föl, Kőlesi Luiza, Rózi, — és Szűcs, Bandi bojtár szerepében.

Szerkesztői mondanivaló.

2138. Hatvan. B. V. A talált régi római pénzék kezünköz érkeztek. Kedvező választ azonban még most sem adhatunk A nemzeti múzeum, mely ilyeneket nagy számmal bír, s költéni való pénze kevés van, mint vevő itt fel nem léphet. Magányjűtök pedig csak egyes ritkább példányok megvételére ajánlkoznak; az egész gyűjtemény átvételére meg nem kaptunk ajánlatot, annál inkább, mert az érme nagy többsége nem tartozik a ritkaságok közé, s maga az ezüstérték igen csekély. Meglehet, hogy ez ügyben tett lépéseink még némi sikerre vezetnek. Addig is

kérjük ön további rendelkezését. Mindenesetre érdekes volna, a közönséggel e 325 darab régi római ezüstpénz találat történetét közölni. 2139. Éte. Sz. J. Azon levélre, melyet ön emlit, nem emlékszünk, s igen valószínű, hogy az nem érkezett kezünköz. Különben pedig nemely közlemény ki nem adását szívesen meg fogják nekünk bocsátani t. tudósítónk, ha tekintetbe veszik, hogy igen nagy okunk van, a vidéki tudósítások közlése körül a legnagyobb óvatossággal járnunk el.

2140. Eperjes. B. E. Nemcsak hogy szívesen fogadtuk a cikket, hanem most már azt is jelenthetjük, hogy a hozzá tartozó rajz is készen van. A kiadást eddig csupán az akadályozta, hogy a szövegben levő s félbeszakaszthatlan, hasontárgy más közleménnyel ki akartuk kerülni az összeütöztetést. Mibelyt az akadály némileg enged, azonnal rá kerül a sor. Ugy hisszük, 2-3 hét alatt készülni fog.

2141. Derecske. K. L. Jegen bocsátjuk a honleányi lelkeseit. A vers kiadása a lehetetlenségek közé tartozik. 2142. N. Zerind. Kincses Pál s. lelk. urnak. Kivánára biztosítjuk azt, hogy a V. U. 15. számának „szerk. mondanivaló“ között a „N. Zerinde K. P.“-nek szülői tisztelet nem öntötte. Bizonyosan lesz az a vidéken még más, ily betűkkel kezdődő nevű titkos poéta is.

2143. Tarnok. D. K. — R. I. — né. A kivánt adatokat az elhunyt legközelebbi rokonával, saját fíttésztérvel meg közöltük. Bővebb tudomást végezt méltóztaték oda fordulni.

2144. Rozsnyó. S. M. A lap küldése el van intézve. Hanem miocoda desperatus, embergyűlölvő verszet az, épen ily örvedetes, unnepléyes pillanatok! Komolyan ön sem hiheti, hogy az nekünk való volna.

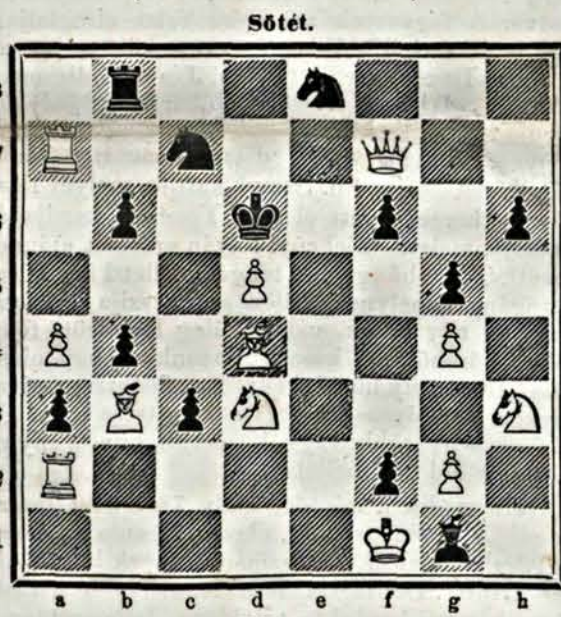
2145. Hgtó. C. — go. A kivánt adatokat csak e napokban kaphattuk kézhez. A kimerítő választ alkalmasnak már csak a várt vendég fogja megvinni.

2146. Az új csillaga. stb. Ön nem tudja mire vólni, hogy mult levelére semmi megjegyzést nem tettünk. Uram, igen sok dolgunk volna, ha minden beküldött vers ily igényekkel lépne fel irányunkban. A mostani küldeményt sem látjuk még ily figyelemre mérettetnek. Ime, itéljen ön maga. Ide írjuk a beküldött epigrammok egyik sántáját:

A szalmakalapról. „A te fejed oly, mint a sisak, mely tégedet ékit, — A kalapod szalma, — hát a fejed mi ugyan?“

SAKKJÁTÉK.

226-ik számú feladvány. — Tóth Páltól (Kun-Szent-Miklóson).

Világos indul, s 3-ik lépésre matot mond.

A 221-dik számú feladvány megfejtése. (Zagyva Imrétől Debreczenben.)

Világos. Sötét. 1. H f6 — e4 . . . . . F g2 — f3: 2. F a5 — c3 † . . . . . K d4 — e4: 3. B g5 — e5 † mat.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fülöp József, Pécsen: Rittkay János. — Mooron: Radványi Vilmos. — Budán: Medgyesi Odón. — Bajmokon: Weisz Fülöp. — Nagy-Váradon: Pál Rezső. — Eperjesen: Róth Kálmán. — Pesten: Cselkó György. — Verbőcön: Nagyidai Ferenc. — Nagy-Emőken: F. P. J.

TARTALOM.

Lángh Ignác (arckép). — Eerdőben. Tolnay Lajos. — A Tisza bősége (két képpel). P. Szathmáry Károly. — A nevelés ügye Poroszországban. Csattány Ottó. — Elefánt-verseny Indiában (képpel). — Egy óra a munkácsi várbán. M. K. — Tárház: A főrangú magyar hölgyek mútárlata Bécsben. — Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedelem. — Közintézetek, egyletek. — Közlekedés. — Balesetek, elemi csapások. — Mi újság? — Nemzeti színház. — Budai népszínház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Felolós szerkesztő Pákh Albert. (Lak. magyar-utca 1. sz.)

Pest, május 1-jén 1864.

Előfizetési feltételek 1864-dik évre: —

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. Fél évre 5 ft. Cupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Cupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok illetőleg, 1863. november 1-től kezdve: Egy, négyezer hasábozott petit sor ára, vagy annak helye, egyezri iktatásnál 10 krba; háromsor- vagy többszori iktatásnál csak 7 krba számítatik. — Külföldre névze kiadó hivatalunk számára hirdatományokat előgond. Hamburg és Altónában: Hansenstein és Vogler. — M. Frankfurtban: Otto Meilien és Jaeger könyvkereskedés; Bécsben: Oppelk Alajos, és Pesten: a Kertész-gazdasági Igynökség is, Józsefár, 14. sz. a. Bélyeg-díj, külön minden iktatás után 30 ujkr.

Shakespeare.

(1664—1616.)

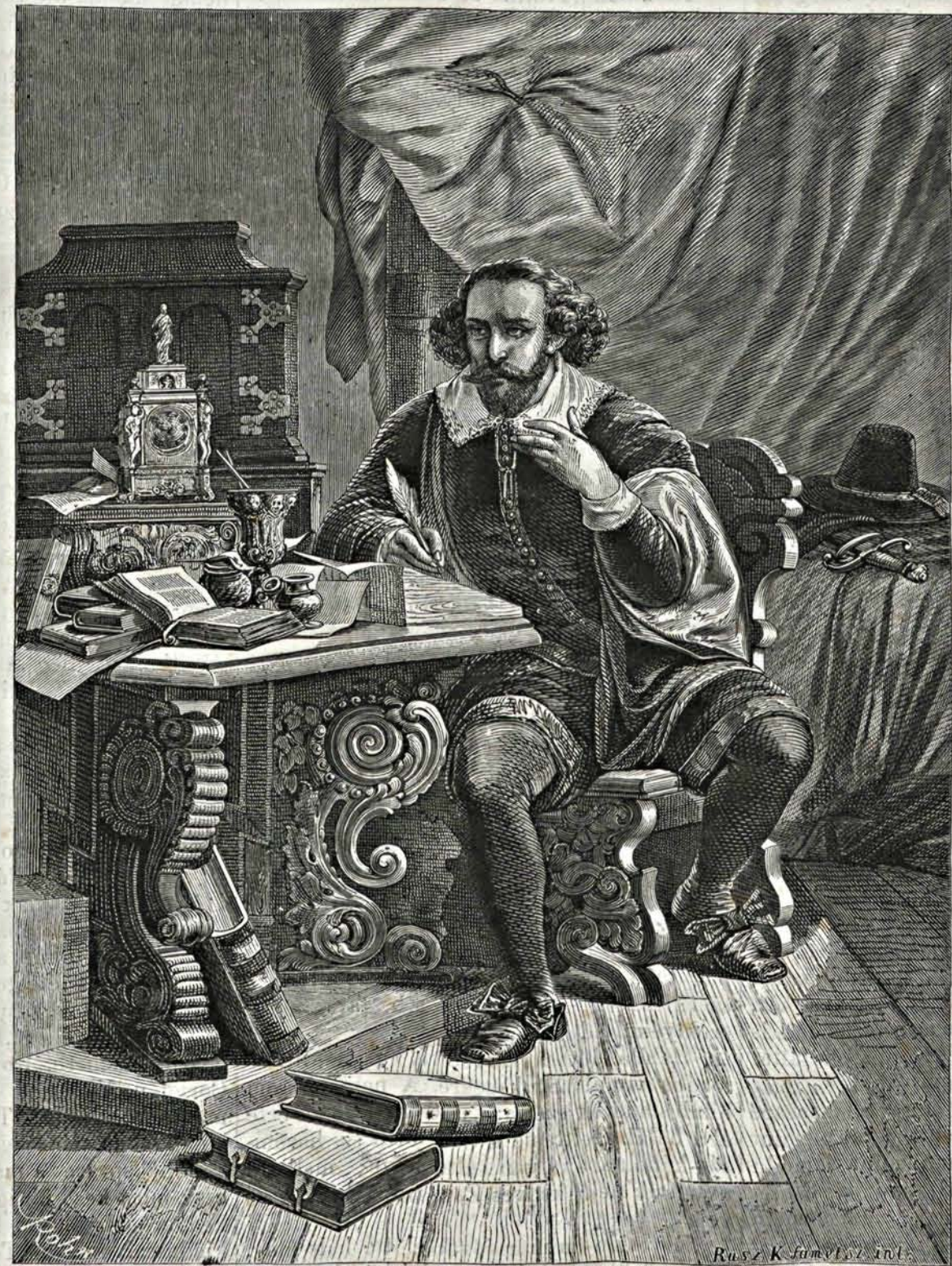
A mult héten az egész polgárisult világon a költők fejedelmének, az angol Shakespeare Vilmosnak háromszázados ünnepét ülték meg, mely ez évi apr. 23-ára esett. — Örömmel láttuk, hogy e részben a magyar közönség, a magyar irodalom és művészet nem képezett kivételt s az emlékünnepnek lezajlása után, a Vasárnapi Ujság is helyet kér, hogy tiszteletének szerény adóját leröhassa.

A világ ezen legnagyobb költőjének nevét, (melyről, reméljük, már minden olvasni szerető ember tudja nálunk is, hogy azt így kell ki ejteni: Szekszpír) e nevet nem lehet kimonadni a nélkül, hogy a csodálat és tisztelet érzetével el ne teljünk. E századok óta ragyogó név hangosan hirdeti, hogy a szellem, s nem az anyag van hivatva, uralkodni a világon.

A költő hazája, Anglia, büszkébb az ő nevére, mint ama nagy királyné, Erzsébet emlékére, kinek uralkodása alatt Shakespeare élt. — S mégis, ha a költő életének lefolyását s hírnevének történetét olvassuk, azt találjuk, hogy Shakespeare, az emberi szív e legmélyebb buvára, kinek művei századról századra csak növekedő fényben tündöklenek, kinek hire, dicsősége

most már nemcsak nemzetének kizárólagos sajtója, hanem az egész mivelv világ közös meghódított tulajdona, hogy ezen ember, kison után leg többet teremtett, nem állott mindig az elismerés mai magas polcán, s hogy az utókor neki is csak későn szolgáltattott teljes igazságot.

Örökké sajnálandó, hogy e nagy szellem fejlődési folyamáról nincsenek részletes, hiteles adataink. Mily érdekes volna tudni azon konkinti küzdelmet, melynek árán Shakespeare, a gyámoltalan kezdő és kevésbé mivelv ifju színes, néhány év lefolyása alatt hazája legünnepeltebb drámaírójává emelkedett! Bizonyosnak látszik, hogy Shakespeare nem volt ugynevezett „tudós“ költő, de az kétségbevonhatlan, hogy kiterjedt olvasottsággal bírt, mely izzó képzelőerejének táplálója volt; hogy oly világ, ember és szív ismeretlel bírt, milyen csak hivatott szellemeknek jut osztályrészül, s hogy végül oly irói, költői külső ügyességre tett szert, melyről föl kell tennünk, hogy azt a leg-szorgalmasabb gyakorlat és tanulmány előzte meg. S ambar élete eseményeiről szerfelett hiányos adataink vannak, művei olvasása után fel kell tennünk, hogy tapasztalatait csak igen

Shakespeare Vilmos. (Geiger nagy o'nfestménye után Rohn.)

HETI NAPTÁR.

Table with columns for dates (Hó-és hetinap), Catholic and Protestant calendars, and various religious and public events for the week of May 1st, 1864.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatja Landerer és Heckenast, egyetem-utca 4. szám alatt Pesten, 1864.